

3. Ніколаєва, Т. М. Лексико-семантичні аспекти мови соціальних мереж / Т. М. Ніколаєва // *Закарпатські філологічні студії : науковий журнал* Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2019. Т. 2. Вип. 9. С. 96–101.

4. Чернікова О. І. Вербальний, невербальний та комплексний мем: класифікація за способом подання та сприйняття інформації в інтернет-середовищі (на матеріалі англomовних кіномемів) / О. І. Чернікова // *Вісник Київського національного лінгвістичного університету*. Серія : Філологія. - 2015. Т. 18, № 1. С. 151-156.

Вікторія Ахмедова,

Криворізький державний педагогічний університет;
Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент
Світлана Журба

НАРАТИВНА СТРАТЕГІЯ РОМАНУ СЕРГІЯ ЖАДАНА «АРАБЕСКИ»

Наративна стратегія є одним із ключових компонентів художнього твору, що вказує на спосіб організації текстової структури твору, «авторську програму» побудови оповіді, часово-просторової моделі та використання художньо-виражальних засобів. Л. Мацевко-Бекерська визначає наративну стратегію як «певну інтенційну настанову щодо цілісного формування естетично вартісного матеріалу» та «атрибутивний простір, у якому впорядковуються всі смислосназначуєчі елементи розповіді чи оповіді» [3, с. 15]. С. Журба під наративною стратегією, тобто технікою конструювання тексту, розуміє «вибір прийомів організації оповіді, специфіку компонування цілісної оповіді, спрямовану на досягнення певного художнього ефекту (авторська інтенція), інтертекстуального прочитання та читачкої рецепції «задоволення від тексту» чи «насолоти від тексту» (Ролан Барт)» [2, с. 503]. Дослідження наративної стратегії сучасної прози підкреслює комунікативну орієнтацію тексту, в якому автор вибудовує діалог із читачем. Викладова стратегія творів сучасних письменників – це поєднання поетичного і документального, суб'єктивного і соціального, емоційного та іронічного. Такими можна вважати прозові твори Сергія Жадана «Депеш Мод», «Ворошиловград», «Інтернат», «Арабески».

В українському літературознавстві художня інтерпретація образів міста, часу, простору, людей війни в романі «Арабески» Сергія Жадана стала предметом досліджень Віри Агєєвої, Олександра Бойченка, Ігоря Котика, Ростислава Семківа, Олени Юрчук та інших.

Мета дослідження – аналіз жанрової своєрідності та викладової стратегії роману «Арабески» Сергія Жадана.

Роман «Арабески» Сергія Жадана складається з дванадцяти оповідань – «Приклич мене до цієї брами», «Зійде світло над містом праведників», «Вирвеш перемогу, як серце ворога», «Тоді Господь покличе жінку», «Та, що зігріє тебе серед ночі», «Велика годинникова стрілка», «І

вистачить сонця, аби все освітити», «Я вимкну за всіма світло», «Доки мене ще один місяць», «Звірі», «Кого ти потім згадаєш», «Ніхто нічого не буде просити», об'єднаних топосом Харкова та його околиць після російсько-української війни. У цих текстах Сергій Жадан фіксує людей (військових, волонтерів, мирних жителів, вимушених переселенців), їхній досвід, зміну життя під впливом війни, зруйнованого середовища, пам'яті. Твір складається з епізодів, сцен, спогадів чи внутрішніх монологів, які з'єднані не лінійно, а асоціативно. Така структура нагадує монтаж або потік свідомості. Викладова стратегія близька до репортажу з місця подій, і ця документальність посилює достовірність і соціальну значущість тексту.

«Арабески» Сергія Жадана алюзійно відсилають до новели Миколи Хвильового, продовжуючи крізь століття історію урбаністичного тексту українського Харкова. Лінії химерного візерунку дванадцяти оповідань збірки Сергія Жадана переплітаються, віддзеркалюючи простір міста через сотню років. Міський топос та локуси – вулиці, покинуті заводи, підвали, вокзали, зруйновані будинки, дитячі майданчики, школи – територія, що стала чи не останнім притулком для тих, хто не виїхав, а залишився доглядати порожню школу й сад (Пал Іванич «Звірі»). Збірка Сергія Жадана пронизана темами кохання і втрати («Кого ти потім згадаєш», «Я вимкну за всіма світло», «Тоді Господь покличе жінку»), травми на війні – утрата зору («Зійде світло над містом праведників»), порозуміння між людьми («Велика годинникова стрілка»).

Часові координати твору або чітко окреслені (друге березня, на сьомий день війни, в березні 2022 року), або невизначені, а пори року змінюються в хаотичному порядку. Дослідниця Олена Юрчук вказує, що оповідач історій рухається порами року, спорадично повертаючись у час, наче він і справді зламався або зупинився [4, с. 265]. Проте воєнні дії не можуть зупинити закони розвитку природи: росте трава і стає все вищою, обступаючи «дерева у шкільному саду», рветься «крізь кам'яні плити» [1, с. 98-99]; вітер грається віттям дерев; співають птахи, а отже «Місто велике, жило своїм життям, ніжилося під сонцем, розклавши траву на пагорбах...» [1, с. 73]. Місто під час війни змінило свої обриси: в минулому розмірене життя перетворюється на існування, через яке увиразнюється особиста драма кожного з персонажів.

Кожне оповідання твору має завершену сюжетну канву, персонажів, але разом вони створюють сумарне «полотно» життя у змінюваному просторі-часі. Оповідь у романі не ведеться лінійно-одногогеройно, виразною є авторська позиція. Письменник будує композицію через повторюваність тем, мотивів, просторових образів, створюючи ефект фрагментарної пам'яті та досвіду, коли читач складає візерунок самотійно. Наративна стратегія роману «Арабески» Сергія Жадана забезпечує композиційний зв'язок між окремими главами, створюючи «книжку-візерунок», а не просто набір незалежних історій, в яких осмислено реальність війни, втрат, змін, історій, що перериваються, залишаючи сліди.

Список використаних джерел

1. Жадан С. Арабески. Чернівці : *Меридіан Черновіц*, 2024. 136 с.

2. Журба С. Наративна стратегія сучасної української воєнної прози. *Wroclawska ukrainistyka: linngua, litterae, sermo* II: monografia. Wrocław: IKR[i]BL Siedlce, 2024. С. 501–520.

3. Мацевко-Бекерська Л. Наративні стратегії малої прози (на матеріалі української літератури кінця XIX – початку XX століть) : автореф. дис. докт. філол. наук : спец. 10.01.06 «Теорія літератури», 10.01.01. «Українська література». Київ, 2009. 40 с.

4. Юрчук О. Місто в збірці «Арабески» Сергія Жадана: час, простір, люди. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2025. Т. 75, № 2. С. 263–268.

Зоряна Баран,

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка;
Науковий керівник - кандидат філологічних наук, викладач
Галина Вишневська

САКРАЛЬНІ ОБРАЗИ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ НАРАТИВІВ СУСПІЛЬСТВА

Сучасний медіапростір виступає однією з найдинамічніших сфер мовного розвитку. У часи політичних трансформацій та війни мова медіа набуває особливого символічного навантаження, відтворюючи моделі колективної пам'яті та емоційної солідарності. Сакральна лексика – одна з тих семіотичних систем, які медіа активно переосмислюють і трансформують, надаючи їй нових змістів.

Актуальність дослідження зумовлена посиленням впливу сакральної образності на суспільне сприйняття історичних подій, героїки, насильства й трагедії. У медійних текстах сакральність стає не лише частиною стилістичного оздоблення, а й інструментом символічної мобілізації.

Мета – проаналізувати функціонування сакральної лексики в сучасному українському медіадискурсі та визначити її роль у формуванні суспільних смислів. **Завдання:**

1. Окреслити джерела й шари сакральної лексики.
2. Визначити провідні комунікативні стратегії її використання.
3. Систематизувати типи сакральної образності, характерні для сучасних українських медіа.

Проблему сакральної лексики розробляють такі дослідники, як Т. Космеда (ціннісні орієнтири мовної культури), Л. Масенко (національна пам'ять і мовна політика), О. Селіванова (лінгвістична герменевтика), В. Жайворонок (символьність української культури), Т. Вільчинська, Г. Вишневська (сакральне у художніх текстах), Н. Кондратенко та Н. Шумарова (сакральні образи у медіа). Їхні праці створюють підґрунтя для аналізу сучасних медійних практик сакралізації.

Слід виокремити функції сакральної лексики у медіатекстах: